EMİN KUZUCULAR

ŞARKIŞLA EFSANELERİ

ÖZETLER

SİVAS FOLKLORU DERGİSİ

Şarkışla Efsaneleri
Sultan Gölü, Sütoluk, Subatan, Kız Kayası, Kız-Oğlan, Kızyandı, Taş-Dam, Kamerhan, Kara-Cö, İkiz Oluk

Sultan Gölü Efsanesi

Bir zamanlar Sivas'ın Şarkışla ilçesine yakın bir yörede oturan Ağca Bey adlı varsıl bir kişi yazlarını Sultan Gölü'nün üst tarafındaki Akdağ Tepeleri'nde geçirirmiş. Çok istediği halde bir erkek çocuğu olmamıştır. Tek kızı Sultan'ın üstüne titrermiş. Sultan da çok güzel bir kızdır. Yöredeki tüm beylerin gözü üzerindedir. Babası bakar ki kızını beylerden kurtarmanın yolu yoktur onu erkek kılığına sokar ve karısıyla kendi ölünceye kadar onun evlenmesine engel olmaya karar verir. Kız cirit, güreş, at koşturma da çok maharetlidir ve onun üstüne kimse yoktur. Kızı tanınmasın diye bey temelli olarak buraya yerleşir ve Akçakışla adlı bir köy kurar.

Bahar gelince Kayseri'den, Karaman'dan Avşarlar yöreye gelirler. Akdağ'ın üstü Avşarlar'ın çadırlarıyla renklenir. Günün birinde sürülerini Akdağ'a çıkaran Avşarlar, Akçakışla'ya yakın bir yerde gecelerler. Herkesin uykuya daldığı dolunaylı bir gecede çobanlardan Külahçıoğlu kavalını öyle bir üfler ki, dağ taş kulak kesilir. Sultan'da sese uyanır, kendinden geçer. Hemen atına atlayıp sese doğru gider. Çobanı bulur. Kendisini erkek sanan çobanla bir süre söyleşirler. Sultan çobana sevdalanmıştır. Adını sorar, çoban; "Adımıza Külahçıoğlu derler, Avşarlardanız" der. Kız; "Bu tepenin adını Külahçıoğlu koydum. Her bahar burada bir gece kal ve kaval çal. Al şu çevre sana armağanım olsun, beni andıkça kokla. Ben erkek değil bir kızım, adım da Sultan. Sen gönlümün ağası oldun. Sen de beni göğsüne sultan et" der. Sonra atına atlayıp gider. Çoban ardından var gücüyle bağırırsa da işittiremez. Yoksul bir çoban olduğu ve Sultan'ın kendisine varmayacağı düşüncesiyle günden güne erir. Diyar diyar dolaşır. Derdini kavalına döker. Ertesi yıl yine Akdağ'a gelir. Sultan ise Külahçıoğlu'nun kavalını duyar duymaz atına atlayıp yanına varır, söyleşirler, koklaşırlar. Bu böyle devam ederken bey durumu öğrenip çok kızar. Kızını bir odaya kapatır. Külahçıoğlu Sultan'ın gelmediğini görünce onu aramaya başlar, dağ demez taş demez sonunda yaşlı bir kadın onu Sultana götürür. Sarılıp koklaşırlar. Aralarında sözleşerek şu dizeleri okurlar:

Akdağlar'ın namlı karı erirse,
Kızılırmak boz bulanık akarsa,
Kekikleri yavşanları kokarsa,
Kuşlar ötmeye başlarsa kaçalım.

Sonunda gün gelir, artık Sultan'ın kulağı kavalın sesindedir. Fırtınalı bir günde kavalın sesini duyar atına atlayıp sese doğru gider, ama ses her defasında değişik yerden gelmektedir. Rüzgarın oyunundan şaşıran Sultan atını bir sağa bir sola sürer. Sonunda sesin Turna Dağı'ndan geldiğine karar verir ve o yana gider. Dağa ulaşmak için Kızılırmak'ı geçmek gerekmektedir. Oysa akarsu coşmuş kabarmıştır. Sultan atını sürer, sulara kapılır bir türlü karşıya varamaz. Sonunda atı havalanır gibi olup kızı karşıya atar. At sakatlanmıştır. Kaval sesi gitgide uzaklaşmaktadır. Sultan deliye döner. Turna Dağı'na yönelir. Bir uçurumun başına varır. Aşağıda da ırmak çağıldamaktadır. Ses uzaklaştıkça Sultan umutsuzluğa kapılır, otları tırnaklayarak yol almaya çalışır. Tam yaklaştığında ayağı kayar, Kızılırmak'ın sularına kapılır. Ertesi gün buralarda gezen avcılar Sultan'ın cansız cesedine rastlarlar. Külahçıoğlu da yiter gider, bir daha kimse ondan haber alamaz. Bundan sonra Sultan'ın düştüğü su Sultan Gölü, uçurum da Sultan Yar'ı adıyla anılır. Akçakışla köyünün adı da bu efsaneden kaynaklanmaktadır ve rivayete göre köy Ağca Bey tarafından kurulmuştur. Önünden Kaldırak Çayı'nın aktığı Ağ Kayalar köyün 4 - 5 km kadar dışarısındadır. Kızılırmak'a ulaşan bu akarsuyun kimi yerlerinde kurulmuş olan bazı bentler de yöre halkı tarafından "Sultanın Bendi" olarak bilinir.

Ekiz Oluk Efsanesi

Ekiz Oluk, Şarkışla yöresinde kutsallığına inanılan bir su kaynağıdır. Rivayete göre, Yemen harbi başlayınca eli silah tutan bütün gençler Yemen çöllerine gönderilir. Gidenlerin hemen hemen hiçbiri geri dönmez... Yemen üzerine türküler söylenir... Kocalarını Yemen'e gönderen kadınlar kıtlık çekmeye başlarlar... Asker kaçakları eşkıyalığa başlarlar... Dağ taş, asker kaçaklarıyla, eşkıyalarla dolar... Kocasını Yemen'e gönderen asker karılarından birisi de Zeliha'dır. İki de çocuğu vardır... Kıtlık üstüne kıtlık olur... Tek yapılacak iş, dağa çıkıp ot toplamaktır. Zeliha iki oğlunu odun toplamak için dağa gönderir. O tarihlerde bu çevre göz alabildiğine orman. Fakat Zeliha'nın çocukları yaş ağacı kesmeye kıyamazlar. Hep kuru ağaç ararlar. Hangi ağaca balta vursalar hepsinden su çıkar. Hele yaş ahlatları kesmeye hiç kıyamamışlar. Bu şekilde oyalanırken akşam olmuş, kar atıştırmaya başlamış. Bakmışlar ki olacak gibi değil. Şunu keselim deyip vurmuşlar baltayı birine. Gel görelim ki o ağaç da ahlatların sultanıymış. Ona balta vuran asla onmazmış... Ama çocuklar bunu ne bilsin? Bir balta vurmuşlar bir meyve düşmüş; onu almış yemişler... Cennet meyvesi gibi tatlı imiş. Bir daha vurmuşlar bir meyve daha düşmüş... Çocuklar bu şekilde karınlarını iyice doyurmuşlar. Bu arada kar tipiye dönüşmüş... Vakit geçirmeden köyün yolunu tutmak istemişlerse de kar yolu kapamış. Bir ağacın kavuğuna sığınmışlar. Gece karanlık çökünce tir tir titremeye başlamışlar, birbirine sarılmışlar. Sonra titreyen vücutlarını tatlı bir uyku sarmış ve ağacın kavuğunda donup kalmışlar... Anneleri Zeliha çocuklarının dönmediğini görünce ormana dalmış... Onun feryadını duyan köylüler de ellerine birer çıra alıp peşine takılmışlar. Bağırmışlar çağırmışlar çocukları bulamamışlar, kendileri de donacaklarını anlayınca geri evlerine dönmüşler. Günler geçmiş... Her gün aynı şey... Umutsuz bir bekleyiş... Nihayet asırlık bir ağacın kovuğunda iki canı bulmuşlar... Bunu gören Zeliha param parça olmuş. Saçlarını yolmuş. Ağlamaktan gözlerinin pınarı kurumuş. Sonunda düşmüş dağlara... Yastığı taşlar, yorganı kış kıyamet olmuş. Dağlarda çocuklarının adını bağıra bağıra

dolaşmış. Ne kimsenin yanına varmış, ne de kimseyi yanına koymuş. Yanmış kavrulmuş. Arada sırada oğullarının mezarına varmış, dolaşmış, dönmüş gitmiş geriye. Bir gün mezardan dönerken eve uğramış, köşeyi bucağı ateşe verip kaybolmuş ortadan. Ne çoban, ne çoluk çocuk izini bulamamışlar bir daha... Aradan yıllar geçmiş. Çocuklarının başına diktiği ahlat ağaçları meyveler vermeye başlamış. Yemen'e gidenler dönmüşler. Zeliha'nın kocası da gelmiş, ama Zeliha ortada yok. Yavrularının mezarını ziyaret eden adam, karısını aramaya koyulmuş... Zeliha bir gün bir adamın rüyasına girmiş; "Ben falan yerdeyim; mezarımı aç, beni yavrularımın yanına defnet", demiş. Adam yanına arkadaşlarını alıp rüyasında tarif edilen yere gelmiş. Toprağı kazmaya başlamışlar. Önce kadının ayaklarını, sonra gövdesini, arkasından da başını bulmuşlar. Kadın taş kesilmiş, öyle yatıyormuş. Yüzü gözü toprakla örtülü imiş. Yavaş temizlemişler. Sıra gözlerine gelmiş. Onu da temizleyince bakmışlar ki damla damla yaş akıyor. Kurulamışlar... Daha da çoğalmış... Ölü durmadan ağlıyormuş. Sildikçe çoğalmış. Gözler berraklaşmış, sular büngürdemiş. Âdeta fışkırıyormuş... Soğuk mu soğuk, güzel mi güzel bir su. Kadının bedenini götürüp çocuklarının yanına gömmüşler. Ama başı burada kalmış. İki göze... İki oluk yapmışlar... Olmuş bir pınar. Adına da Ekiz Oluk demişler... O günden bu yana yaz demez, kış demez devamlı akar... Gelip geçene su verir. İkiz oluktan geçenler, Zeliha'nın ruhuna bir Fatiha okumadan geçemezler... Bu pınar Şarkışla - Akçakışla yolu (eski yol) üzerinde, Fakılı köyü arazisi içerisinde Bozkurt köyüne varmadan 10 dakika mesafede bulunmaktadır. Uzun yıllar boyunca çeşme yolun üst tarafında iki oluk halinde akmıştır. Sonraki yıllarda yolun alt tarafına taşınmış ancak bu arada tek oluklu olarak yapılmıştır. Söylenenlere göre, bundan sonra suyun tadı bozulmuş, üstelik biraz da bulanıklaşmıştır.

Gece gündüz suların akar
Oluğundan dışarı taşar
İçenin yüreği ferahlar
Ekiz Oluk serindir suyun

Taş Dam Efsanesi

Yahyalı köyüne giden yol üzerinde Alaman köyünden yaklaşık 5 km sonra Sarıtekke köyü yol ayrımında kayalara oyulmuş bir yapı yer alır. Olasılıkla bir kaya mezarıdır. Giriş kapısından büyük odaya geçilir. Buraya bitişik daha küçük olan bir mezar odası vardır. Yörede "Taş Dam" adıyla anılır. Yazın sıcak havalarda küçükbaş hayvanların da sokulduğu bilinmektedir. Bu tarihi kalıntı hakkında, çevre köylerde bir efsane anlatılır. Geçmiş zamanlarda Erzurum'un Horasan ilçesi civarında yaşayan bir genç rüyasında bade içer ve kendisine sevgilisi gösterilir. Yüzünü gerçekte görmediği bu kızın aşkı uğruna yemeden içmeden kesilir. Ana babası en sonunda kendisini konuşturur ve gerçeği öğrenirler. Sündüs adlı bir kızın aşkıyla günden güne hastalanıp durumu kötüye gitmektedir. En sonunda kızı araması için yanına da bir arkadaşını verip diyar diyar dolaşmasına izin vererek gönderirler kendisini. Erzurum'dan yola çıkıp Sivas yakınlarına kadar gelirler. Herkese sorarlar ama ya tanımadıkları cevabını alırlar ya da kendilerine nadiren de olsa uzaktan gösterilen Sündüs isimli kızlar aradığı kişi değildir. Bir gün akşam üzeri hiç

beklemedikleri anda yol kenarında görüverir kızı. Ama kız kaçmaya başlar, onlar da kovalar. Kız yaya olduğu halde o kadar hızlı gidiyormuş ki iki arkadaş atlarını koşturmalarına rağmen yetişmezler ardından. Ama aralarındaki mesafeyi de korumayı başarırlar, gözden yitirmezler. Ertesi gün akşama kadar aç susuz izlerler. Nihayet kız bir akarsuyun başında durur su içer. Onlar da kız korkup da yeniden yola koyulmasın diye yanına yaklaşmaya yeltenmezler. Akarsuyun biraz aşağısında kendileri de su içer karınlarını doyururlar. Ama o sırada Sündüs acıklı bir türkü okumaya başlar. Bitkin düşen bedeni dayanamayan arkadaşı orada ölür. Delikanlı arkadaşının üzerine kapanıp saatlerce ağlar, sonra da bir mezar kazıp gömer. Sündüs gece yarısı ayağa kalkarak kendisine bağırır ve karşıdaki kayaları oyarak bir ev inşa etmesini ve kendisinin geri döneceği günü beklemesini söyler. Oğlan uyuya kalır, sabah kalktığında ise kıza dair hiç bir iz bulamaz. Gördüklerinin bir düş oyunu olduğunu anlar. Gerçek Sündüs ise başka bir şehirde rüyasında aylarca iki güvercin görür. Bunlardan biri her defasında kanatlarını kızın yüzüne sürer. Sonunda bu rüyayı tekrar gördüğü bir gece uykusunda kuş, bade sunar kıza. Badeyi içince kuş silkinerek yakışıklı bir delikanlıya dönüşür. Oturur konuşurlar. Ama sonra tekrar kuş olur gider. Delikanlı ise kayaları oyarak yaptığı evin orada aylarca kızı bekler ama boşuna, sonunda umudunu keser. Tam kızı aramak için yeniden yollara düşmeye karar verdiği gün kadınların ve kızların yürüdüğünü görür. Yürüyerek dağda koyun sağmaya giden kadınların aralarındaki bir kız dikkatini çekmiş ve heyecanla onlara doğru yaklaşınca görmüş ki aradığı o kız. Kendisini farkeden kız da onu tanımış. O anda ikisinin de gözleri kararmış, başları dönmüş bayılır gibi olup yere yığılmışlar. Kendilerine geldiklerinde karşılıklı şiir okuyarak söyleşmişler. Oradaki diğer kadınlar durumu anlayınca onlara yardım etmeye karar vermişler. İkisini de alarak kızın anasının yanına götürüp, olan biteni anlatıp evlenmeleri için izin vermesini istemişler. Annesi sinirlenerek kızın erkek kardeşlerini çağırmış, bunun üzerine orada bulunanlar delikanlıyı dışarı çıkarıp kaçmasına yardım etmişler, sonra da peşine düşenleri yanlış yola yönlendirerek zaman kazandırmışlar. Sündüs de sevgilisinin peşinden düşmüş yola ve taş evde bulmuş onu. Ama erkek kardeşleri izlerini bularak gecenin karanlığında girmişler içeriye. Geldiklerini gören Sündüs daha onlar içeriye girmeden evvel Yaradan'a yalvarıp kendilerini taş kesmesini yine de birbirlerinden ayırmamasını dilemiş. Gelenler ellerinde kılıç içeriye girdiklerinde karanlıkta köşede birbirine sarılmış olan kızla oğlana saldırmışlar. Bağırtı, gürültü, haykırışlar, acı dolu çığlıklar arasında kılıç sallamışlar. Oğlan da kendilerine kılıçla karşılık veriyor sanıyorlarmış. Sabah olup, içeriye ışık dolup her yer aydınlanınca bir de bakmışlar ki, kimse yok. Köşede birbirine sarılmış gibi duran bir kaya çıkıntısından başka kimseyi görememişler. Aslında kılıçla birbirlerini yaralayıp sakat bıraktıklarını anlamışlar. O birbirine sarılı iki kişi gibi duran kaya parçası ise duaları kabul olup taş kesilen iki sevgili midir, yoksa onları koruyan Yaradan'ın bir yanıltmacası mıdır hiç bir zaman bilinememiş.

Keklik kayada yârim
Öter ovada yârim
Taştan bir ev yapmışım
Erek murada yarim

Sütoluk Efsanesi

Pınarın başında, öyküyü anlatan bir köylüden derlenmiştir. Alosman (Ali Osman) adlı bir kişi geçmiş dönemlerde bir savaşa gider asker olarak ve bir daha da geri dönmez. Yalnız kalan karısı ve çocukları dağa çıkarlar ve onları geyikler sütleri ile beslerler. Kadın sağdığı sütlerin fazla kısmını bir mağaradaki deliğe döker ve oradan toprağa karışan sütler yakınlardaki bir pınarın sularını süte dönüştürür. İnanışa göre bu çeşmeden "Cuma Akşamı" (yani Perşembe) günlerinde su yerine süt akarmış. Ancak kendini bilmez bir kadın kirli giysilerini bu çeşmenin başında yıkadığı için artık oluktan süt akmaz olmuş. Hatta Perşembe günlerinde artık bulanık akmaya başlamış olduğu yörede anlatılır. Alosman (Ali Osman) adlı bir kişi geçmiş dönemlerde bir savaşa gider asker olarak ve bir daha da geri dönmez. Savaş bitince dönen askerlerin kimisi onun için öldü der, kimi savaşta başarı gösterdi rütbe verildi der, kimi saraya kadar yükseldi orada mevki sahibi oldu der. Ama kesin olan şey geri dönmediğidir. Geride Eşo adındaki karısı ile iki oğlu ortada yapayalnız kalakalır. Zaten fakirdirler bir de üstüne kıtlık olur, yiyecek bulamaz hale gelir insanlar. Eşo çok sabretmiş, güçlüklere göğüs germiş. Bir gece rüyasında kocasını görmüş; üzerinde beyaz giysiler, ayağında al çizmeler varmış. Gemsiz bir kırata binmiş. “Ben savaşta şehid oldum” demiş ve çocukları alarak dağa çıkmasını iki geyiğin onlara süt vereceğini söylemiş. Ertesi gün sabah erkenden kalkarak tarif edilen ıssız dağa çıkmak üzere yola koyulmuşlar. Devasa ağaçların bulunduğu dağa varınca bir pınarın başına oturmuşlar. Çocuklar analarının kucaklarında uyumuşlar. Çocuklar da kadın da çok açmış, uzunca bir süredir hiçbir şey yememişler. Orada daha önce kışın kardan ve tipiden birbirinin üzerine yatan çam ağaçlarından oluşan ama yere yıkılmadıkları için altında bir yol ortaya çıkan bir geçit varmış. Geçidin karşı ucundan bir böğürtü duyulmuş. Kadın kafayı kaldırıp bakınca korkudan düşüp bayılmış. Kocaman iki geyik yanlarına yaklaşmış. Kendi geldiğinde sarı çatallı boynuzları olan geyikleri başucunda görmüş. Korkusu geçtikten hayvanların süt dolu memelerini farketmiş. Etraftan içi çürüyerek oyulmuş bir kütük bulmuş, başka bir tahtayla kazıyarak temizlemiş, pınarda yıkamış. Sonra da hayvanları sağmış. Çocuklar da kendisi de içip doymuşlar. O günden sonra aç kaldıklarında dağa çıkıp bu hayvanları sağmışlar. Yakınlardaki bir mağarayı sağım için kullanmaya başlamış, fazla sütleri yoğurt peynir yapıp mağaranın serinliğinde saklamış. Zamanla gidip gelmekten usanmış ve her seferinde buraya taşıdığı eşyalarla bir tür barınağa dönüştürmüş ve en sonunda da buraya yerleşmiş. Kimsesiz kadının köyden uzaklaştığını kimse anlamamış bile. Artan sütleri mağaranın içindeki bir delikten dökermiş, nereye gittiğini bilmezmiş. Her Perşembe gelen geyikler bir gün gelmemişler. Kadın endişe etmiş, “ne ederiz onlar gelmezse, nasıl beslenir bu çocuklar” diye, sağa sola telaşla bakarken yakınlardaki pınarın bembeyaz aktığını farketmiş. Çabucak varmış oraya ve tadına bakmış, geyiklerin verdiği sütün aynısından akıyormuş oluktan. Çocuklar böylece büyümüş, sırtları geyiklerinki gibi tüylerle kaplanmış, güçlenmişler. Birkaç sene sonra yöreye göçmen avcılar gelmişler. Aynı zamanda hırsızlık ve talan yaparlarmış. Ağaçları kökünden söküp evler yapmış çevrede yerleşmişler. Bunlarda birisi geyiklere tebelleş olmuş, peşlerine düşmüş. Attığı sivri uçlu ağaç okların geyiklere işlemediğini anlayınca uçlarına iri mıhlar takmış. Sonunda hayvanlardan birisini vurmuş. Yaralı geyik mağaraya gelmiş. Eşo geyiğin bedeninden oku çekip çıkarmış. Ama hayvan dışarı çıkıp biraz gezindikten sonra mağaranın tam karşısında bugün

“Geyik Tepesi” denilen yerde ölmüş. Kadın onun öldüğünü görünce avcıya beddua etmiş. “Sen de mıhlanıp kalasın, e mi…” demiş. O anda avcı orada olduğu yerde mıhlanmış kalmış, yerinden kımıldayamamış, nefesi daralıp ölmüş. Buraya da “Mıhlıca” denilmiş. Birkaç gün sonra da diğer geyik gelerek arkadaşının ölüsünün başında üzüntüden ölmüş. Eşo geyikler için oraya bir mezar yapmış. Başlarında iki ulu çam ağacı büyümüş. O bölgedeki diğer ağaçları da kesenin iflah olmayacağına inanılır. O iki ağacı kesmeye yeltenenlerin daha ilk balta vuruşunda öldüğü anlatılır. Geyiklerin acısına dayanamayan kadın da orayı terkedip başka yere göçmüş. Ama pınardan uzunca bir süre süt akmaya devam etmiş. Askerde topçu olan Alosman’ın ruhunun burada karısını ve çocuklarını aradığı o yüzden Perşembe geceleri top sesleri duyulduğu söylenir. Abrul (Nisan) ayında bu seslerin daha çok işitildiği anlatılır. Pınarın yakınlarında küfredilmez, kötü söz konuşulmaz.

Kızyandı Efsanesi

Geçmiş çağlarda Şarkışla henüz birkaç evden oluşan bir kışlak iken baharda tekrar dağlara çıkılırmış. Şarbey’in gücü ve etkisi ise diğer beylerden fazladır. (Şarkışla’nın adı bu beyin adından kaynaklanmaktadır.) Şarkışla’nın kuzeyindeki otlakları Durna adındaki kızına vermiştir. (İşte Turna dağının adı da buradan gelmektedir). Bu kız pek çok erkekten daha cesur ve yiğittir. Dağlarda sürülerinin peşinde dolaşırken günlerden bir gün Alpar adında bir delikanlıya rastlar. Bu delikanlı sürüden kaçan bir mandanın peşinde bütün gün dolanıp durmuştur. Azgın manda birden kızın sürüsüne dalar hayvanları boynuzlayıp öldürmeye başlar. Daha sonra kendisinin üzerinde binmiş olduğu ata saldırır ve boynuzu ile ayağına vurur, hayvanın diğer ayağı ise bir taşa takılarak diz çöker. Durna sinirlenerek kılıcını çeker ve mandanın üstüne atlayıp sırtına biner. Sonra kılıcı vurarak başını boynundan ayırır. Kızgınlığı geçince hayvanı öldürdüğü için üzülür ama artık yapacak bir şey yoktur. Kafasını kaldırınca yakışıklı bir delikanlı görür. Delikanlı bir vuruşta mandayı öldüren kızı izlemiş ve şaşkınlık içindedir. Atından iner. Kılıcıyla hayvanın karnını yararak içini boşaltır ve koca hayvanı sırtına alır. Bu kez şaşırma sırası kızdadır. Durna geri döndüğünde atının iki ayağının da kırık olduğunu görür. Acı çekmesin diye kılıcıyla atın başını keser. Yapacak bir şey yoktur. Çok üzgündür. Kız bir de bu olan biteni yaşamak zorunda kalınca iyice üzülür. Biraz sonra kendine gelip oğlanın peşine koşar. Delikanlı sırtındaki mandayı ata yüklemek üzeredir ki kız “ver biraz da ben taşıyayım, sen atına bin yoruldun” der. Oğlan şaşkınlıkla, kızın gerçekten koca mandayı taşıyabileceğine inanmayarak yere bırakır. Bu kez Durna sırtlanır mandayı ve yürümeye başlar. Alpar iyice şaşırmıştır. Biraz ileride bir pınarın başında durur dinlenirler. O arada bakışmaya başlarlar. Birbirlerine sevdalanırlar. Saatler geçer nihayet konuşmaya başlarlar ve tekrar bu pınarın başında buluşacaklarına dair birbirlerine söz verirler. Ancak buluşma günü gelip çattığında kız pınarın başına varır ama delikanlı orada yoktur. Sabahtan akşama kadar bekler ama boşuna. Oğlan gelmez. Anlar ki bir terslik var, yüreğine bir kor düşer. Atına atlayıp koşturmaya başlar, gördüğüne rastladığına sorar ama kimse anlamaz kimden bahsettiğini. En sonunda bir yaşlı dede Alpar’ı tanıdığını ve iki gün önce Karataş’ta atıyla Kanak deresini geçerken aniden bir sel geldiğini söyler. Atın devrildiğini suyun ikisini de alıp götürdüğünü anlatır. Kız dört ay hasta yatar, ölümün eşiğine gelir. Karataş’a

gitmek üzere yola çıkar. Oraya vardığında sorar soruşturur, aşağılara doğru sularla sürüklendikleri için tekrar geri dönmesi gerektiğini söyler birisi, böylece sorarak Şarkışla'ya doğru geri gelir. Nihayet mezarın yerini bulur. Kim olduğu bilinmeyen bir delikanlıyı bulup gömdüklerini söyler köy ahalisi. Ölmüş atının da kıyıya vurmuş olduğunu söylerler. Cemel köyünün öte sırtlarındaki mezarın yerini tarif ederler. Al kısrağına biner ve anlatılan yere doğru yola çıkar. "Belin sırtında" diye tarif edilen yeri bulur sonunda. Biçilmiş bir ekin tarlasının hemen yanında, bir tepenin yamacında başında bir çift taş dikili mezarı görür. Tümseğin üzerine taşlar yığılmıştır. Kız bir süre sessizce bakakaldıktan sonra aklı başından gider, kendini kaybederek davranışlarına hakim olamaz hale gelir. Mezarı elleriyle kazmaya başlar. Avuçları kanar, kolları yaralanır ama o kazmayı sürdürür. Sonunda cesede ulaşır. Başını eline alır. O sırada gözünün önü kararır ve cesedin başını elinden düşürür. Yuvarlanan baş hemen yandaki büyük bir ekin yığının dibine kadar varır. Kız peşinden birkaç adım koşar. Yaz mevsiminin yıllardır görülmemiş bir sıcaklıkta olduğu o öğle vaktinde olanlar olur. Kız sevgilisinin başını tekrar eline aldığı anda ekin yığını alev alır, yanmaya başlar. Biraz ötedeki atı kişneyerek köye gider. Kötü bir şeyler olduğunu anlayan köylüler mezarın olduğu yere gelirler. Köylüler yanmış kızla oğlanın cesedini gömerler. Oradaki küllerden birkaç yıl içinde ağaçlar büyür. Orayı bilenler ziyaret edip dualar okur, hatıralarını yad ederler.

Açıklama: Bu efsane uyarlama yapılarak, aslında gerçek bir olayı anlatan "Bedir Türküsü" içinde yer alan öykü ile birleştirilerek farklı bir anlatıma kavuşturulmuş ve kimliği tespit edilemeyen bir araştırmacı tarafından kayıtlara geçirilmiştir. Ancak efsane bu yeni biçiminde büyük oranda orijinalinde anlatılan konudan farklılaştırılmış durumdadır. Yalnızca ekinlerin arasında yanma olayı ortak bir motif olarak görünmektedir. Üstelik Bedir Türküsü'ne konu olan gerçek olayda aşıkların birlikte veya her hangi birinin tek başına ölümü ya da öldürülmesi kesinlikle gerçeği yansıtmayan bir durumdur. Yaşamış olan gerçek kişilerin hayat hikayeleri bilinmekte olup böyle bir şekilde sonuçlanmamıştır. Buna karşın türkünün içinde geçen *"kız yandığın yere kadar ben de gittim"* dizesinin bu tür bir kurguya zorlama da olsa imkan verdiği söylenebilir.

Kız-Oğlan Taşı

Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Cemel köyünde "Kız-Oğlan Taşı" ya da "Kız-Oğlan Mezarı" denen bir yer vardır. Halk, buranın oluşumuyla ilgili şöyle bir efsane anlatmaktadır. Cemel köyünde yaşayan zengin bir ailenin Elif isminde bir kızı vardır. Durumu iyi olmayan bir delikanlı Elif'le evlenmek ister. Başta Elif'in annesi olmak üzere babası, ağabeyleri ve diğer akrabaları buna karşı çıkar. Kızın peşini bırakmayan delikanlı, her gün pencerenin altına gelir. Zamanla birbirlerine âşık olan iki genç, aileleri ikna olmadığı için kaçmaya karar verirler. Onlar kaçarken durumu anlayan aile büyükleri peşlerine düşer. Tam yakalanacakları sırada kız "Allah'ım bizi taş et!" diye dua eder ve iki genç orada taş kesilir. Efsaneye konu olan bu taşlar, Cemel köyünün hemen girişinde, yol kenarındadır. Günümüzde belediyenin yol genişletme çalışmaları sırasında çok hasar gören bu taşlara halk, kendince bir çözüm bulmuş ve tahrip olan taşların arka tarafını toprakla kapatarak mezar görünümü vermiştir. (Derleyen: Mine Şenses, 2006)

Subatan Efsanesi

Lutuf Han adında soylu ve zengin bir beyin yedi oğlu vardır. Ayrıca Nazo adında bir de kızı bulunmaktadır. Nazo ağabeylerinin yanında erkek gibi yetişmiştir ve bu yüzden de aşkın ne olduğuna dair hiçbir fikri yoktur. Evlenmek hiç aklına hiç gelmez, belki kaderinin de etkisiyle bu yönde çok da fazla bir gelişme de yaşanmaz hayatında. Bir gün oturmuş pencereden dalgın dalgın dışarıya bakarken bir çoban görür. Emo adındaki bu çobanın dağılan sürüsü yakınlara kadar gelmiştir ve toplayıp geri götürmeye çalışmaktadır. Emo'yu gören kız nasıl olduğunu anlamadan ona sevdalanır. Aradan biraz zaman geçer. Kız çobanı yeniden görme umudunu yitirmek üzere iken akşam üzeri bir düğünde rastlar ona. Birbirlerini görürler, göz göze gelirler. Çoban kaval çalar, herkes dinler ama o ezgilerin ne söylemek istediğini bir tek Nazo anlar. Ondan sonra da buluşurlar. Buluşmalar giderek sıklaşır, aşkları dilden dile yayılıp, kulaktan kulağa fısıldanıp herkes tarafından duyulur. Bu aşkı öğrenen Lutuf Han çok sinirler ve kızını zindana attırır. Emo da bunun üzerine eğer kendisi ortadan kaybolursa, kaçtığına herkes inanır ve kızı dışarı salarlar diye düşünerek dağlara çıkarak ve bir mağaraya saklanır. Sadece geceleri dışarı çıkar, gündüzleri hiç kimsenin gözüne görünmez. Çobanın unutulması fazla uzun sürmez. Babası da bir süre sonra kızının zindandan çıkartılmasını buyurur. Aradan birkaç yıl geçip, civarda yaşayan bir bey görücü göndererek Nazo ile evlenmek istediğini iletince babası kızı onunla sözler. Günler geceler birbirini kovalar, kız ve arkadaşları canları sıkıldığı için dağ bayır dolaşıp gezerlerken yollarını şaşırırlar. Yollarını doğrulttuklarını sanırlarken büsbütün kaybolurlar. Yürüdükleri yolun az ilerisindeki bir dağın çıkıntısında bir mağara görürler. İçeriden bir ışık görünmektedir belli belirsiz. Kız yanındaki arkadaşlarına beklemelerini söyleyip merakına yenilerek içeri girince hasta durumda yerde serili keçeden bir yatakta yatan çobanı görür. Hemen dışarı çıkıp telaş ve korkuya kapılmış gibi yaparak arkadaşlarına içerde yılan olduğunu söyler ve hep birlikte kaçarak oradan uzaklaşırlar. Yollarını bulup konağa dönerler. Gece çökünce güvendiği bir azap (uşak, hizmetçi) bularak, ona verdiği yiyeceklerle ilaçları Emo'ya gönderir. Hiç kimsenin olan biteni ayrımsamadığını geri dönen adamdan işitince içi rahatlar ve böylece her gün düzenli olarak yiyecek içecek ve şifalı otlar göndermeyi sürdürür. Nihayet çoban iyileşir, sağlığına kavuşur. En sonunda bir gün kendisi de Emo'nun yanına gitmeye karar verir. Kız mağaraya vardığında birbirlerine sarılırlar, ardından karşılıklı olarak şiirler okuyarak söyleşirler. Ancak zaman çok çabuk geçer, kızın düğün günü gelir çatar, bunu öğrenen çoban kavalını eline alarak konağa varır, kendisini orada hiç kimse tanımaz. O gece sabaha kadar konağın karşısında çalıp söyler. Düğün zamanıdır, belki bir sevdalı bu bahane ile yavuklusuna çalıyordur diye kimse umursamaz. Kimsenin aklına gelin gelmez. Ertesi sabah düğün alayının yola çıktığını görünce, kendisi hızla önden giderek atını bir ormana saklar. Ama yol üstünde alayın gelişini beklerken de kızla evlenen beye ve düğün alayına ilenir (beddua eder). Çünkü ne yapacağını bilemez haldedir. Kızı kaçırmaya kalksa ikisini de öldüreceklerini çok iyi bilmektedir. Düğün alayı uzaktan görününce ettiği ilenç tutar ve göğün kapakları açılarak sağanak bir yağmur başlar, ardından da büyük bir sel gelir, her yeri yutan bir taşkın olur. Ovayı sular kaplar. Kimse ne olduğunu anlayamadan, kaçmaya bile fırsat bulamadan fırtınaya ve sele yakalanırlar. Düğüncüler boğulur, arabalarla kağnılar devrilir, kurtulamayan atlar telef olur. Çıktığı bir kayanın üzerinde beklemekte olan Emo suya atlayarak yüzer ve

Nazo'yu yakalar ama akıntıyla birlikte bata çıka gitmektedirler. Güçleri tükenir ve tam öleceklerini sanırlarken yanından geçtiklerini gördükleri bir ağacın dalından tutunarak üzerine çıkarlar. Ama olanlar bunla kalmaz ve bir süre sonra ovanın toprağı bir uğultuyla ikiye yarılır. İyice yükselmiş olan sular bir girdap halinde dönerek bu obruğun içine dolar. Çamurlu sularla birlikte ölü insanlar, atlar, başka hayvanlar ve arabalar ile eşyalar da bu yarığın içine çekilir, yiter giderler. Aradan bir süre geçtikten sonra felaketi haber alıp gelenler feryat figan ederler. Nedendir sonra içlerinden birisi çamurlarda bir erkeğin ve kızın ayak izlerinin dağlara doğru gittiğini farkeder. Ama artık bu izlerin kime ait olduğunu umursayacak durumda bile değildirler. O zamandan beri dağlarda baharda eriyen kar suları, yağan yağmurların suları, yörede "Subatan" olarak bilinen bu engin çukura dolar, yiter gider. Nereden tekrar çıktığı bilinmez.

Kor düştü yüreğe odlara yandım
Yaşlı gözler ile dağlar dolandım
Çıkarıp ağları kara bağlandım
Yarimin yüreği yanan kor m'ola

Kamerhan Efsanesi

Kayaların altında "Alameri" adında bir şehir vardır. Şehrin hükümdarının adı Emirhan'dır. Bu hükümdarın Kamerhan adında çok güzel bir kızı vardır, ancak onu tıpkı bir erkek gibi cengaver olarak yetiştirmiştir. Sarayı düzlüktedir ancak aslında sarı kayaların altında bir mağarası vardır ve geceleri orada ikamet etmektedir ailesi ile birlikte. Çevreye yerleştirdiği muhafızlar ise kimseyi yaklaştırmazlar oraya. Kızıyla evlenmek isteyen çokmuş ama insanların arasında yayılan bir söylentiye göre onu görenler taş kesilirmiş. Bu yüzden de görücü gelenleri yedirir içirir eğlendirir geri gönderirmiş babası kızı göstermeden. Belki de kızını evlendirmek istemediği için böyle bir söz yaymış etrafa. Rum diyarından geldiği söylenen Kerimoğlu'nun taş olup kaldığı söylenen "Adamkaya" durmaktadır yakınlarda. Ancak bir gece kız rüyasında bade içer ve kendisine bir delikanlının yüzü gösterilir. Kamerhan yemeden içmeden kesilir. Başkışla denilen bölgede Başçıa (Başçı Ağa) denilen ve saçlarını usturaya vuran bir delikanlı yaşamaktadır. Bileğinin gücüyle kimsenin baş edemediği bu oğlan fakir biridir, çünkü yol kesip soygun yaptığı halde aldıklarının bir kuruşuna dokunmaz fukaraya dağıtırmış ve avcılık merakı varmış. Bir gün Başçıa ava çıkmış ve Alameri şehrinin yakınlarından geçerken şahini omzundan havalanmış ve Emirhan'ın mağarasının üzerine yönelmiş, üzerinde birkaç kez döndükten sonra geri gelmiş, sahibini oraya götürmek istercesine tekrar gitmiş. Bu birkaç kez yinelenince Başçıa'nın dikkatini çekmiş, atını o yana sürmüş. Lakin şehrin etrafındaki muhafızlar keskin nişancılarmış ve sultanlarının daha evvel verdiği kesin buyruk gereği şüphelendikleri her canlıyı vuruyorlarmış. Şahini vurarak düşürmüşler. Delikanlı atını muhafızlara doğru çevirip üstlerine varmış, biraz yaklaşınca atlayarak inmiş ve kılıcını çekmiş tam hepsini yere sermeye hazırlanırken mağaradan çıkıp gelen bir savaşçı elinde kılıcı ile karşısına dikilmiş. Başçıa vuruşmaya hazırlanırken göz göze gelmişler, anlamış ki bu bir kız. O anda olanlar olmuş kızın

kılıcı elinden yere düşmüş, çünkü o da anlamış ki bu rüyasında gördüğü cengaverdir. İkisi de orada yığılıp kalmışlar, baygınlık geçirmişler. Ne yaptılarsa ikisini de ayıltamamışlar. Emirhan kızı için endişe etmeye başlamış. Bu işlerden anlayan bir kadın çağırmışlar. İki gencin saçlarını birbirine koklatmış. Bunun üzerine kendilerine gelmişler. Aradan aylar geçmiş, Emirhan kızını verdiği takdirde Başçıa'nın kendini tahtından indireceğinden korkmuş. Başçıa'yı öldürtmenin yollarını aramaya başlamış. Bu durumu öğrenen delikanlı dilenci kılığında saraydan çıkıp kayıplara karışmış. Kız bunun üzerine güvendiği adamlarından birisini onu bulmak üzere görevlendirmiş, altın, at ve silah vermiş. Adam düşmüş yollara nihayet aşkından perişan haldeki Başçıa'yı bir pınarın başında bulmuş. Ona demiş ki; "Sana her tür imkanı sağlasan Kamerhan'ı kaçırabilir misin?" Bunun üzerine delikanlı kendine gelmiş, bir mendil çıkarıp alnındaki teri silmiş ve adama vermiş. Bunu "Kamerhan'a götür ver, terim kurumadan geleceğim" demiş. Ancak delikanlıyı Emirhan'ın askerleri pusuya düşürüp yaraladıkları için sözünü tutamamış, kız haftalarca beklemiş. Bakmış ki olacak gibi değil, kendisi düşmüş yollara, adamının oğlanı gördüğünü tarif ettiği yer doğru gitmiş. Dağda bir ateş görüp oraya yönelmiş ama rüzgar yolunu şaşırtmış, kayaya atlarken bir uçurumdan yuvarlanmış ve ölmüş. Düştüğü yere sonradan Kamerkaya adı verilmiş. Bunu haber alan Başçıa atına atlamış, deliye dönmüş. Sürmüş atını, Şarlakkaya denilen yere varmış ki önünde koca bir vadi var. Atını geri çevirmiş hızını alıp öyle bir atlamış ki karşıdaki bir saat mesafede bulunan Sofrakaya'ya konmuş. Atın ön ayaklarının nal izlerinin bu kayanın üzerinde halen durduğu söylenir. Kızın cesedini bulmuş ve orada intikam alacağına yemin etmiş. Etrafına adam toplayıp Emirhan'ın şehrini basmış, sarayını ateşe vermiş. İnsanlar dağlara kaçıp kurtulmuş ama ovada askerlerle baskıncılar arasında büyük bir cenk olmuş. Hükümdar ve karısı öldürülmüş. Askerler kılıçtan geçirilmiş. İnsanlar karşıdaki büyük bir tepeden savaşı seyretmişler o yüzden de oraya "Bakacak Tepesi" denilmiş. Başçıa'nın adamlarından da sadece bir kişi sağ kalmış o da şehirde kalan tek alarak başka bir yere gitmiş ve onunla evlenmiş. Başçıa yaralı halde Kamerhan'ın cesedinin yanına varmış, sırtına alıp Kaldırak Çayı'nın en derin en bataklık yerine doğru yüzüp gözden kaybolmuş. Oğlanın suya girdiği yerde büyüyen iki selvi ağacının dalları her yıl bahar gelince birbirine sarılıp dolanır, öylece aylarca kalakalırlar, sonra da güzün ayrılırlar.

Kız-Oğlan Efsanesi

Şarkışla – Altınyayla yolu üzerindeki bir tepede yer alan Konakyazı (eski adıyla Kanak) köyü yakınlarında bir mezar vardır. Anlatılanlara göre Rus Harbi esnasında Doğu Anadolu'dan gelen Gurbani Dayı adında fakir bir adam köye yerleşir. Bu adamın Sevlü adında çok güzel bir kızı vardır, oğulları ise savaşta ölmüştür. Günümüzde Altınyayla olarak bilinen Tonus'un zengin ağalarından birisinin oğlu olan Ulfani adlı yakışıklı bir delikanlı bir iş için köye gelir ve tesadüfen kızı görerek aşık olur. Geri dönünce kızla evlenmek istediğini söyleyerek görücü göndermelerini ister ancak ana babası yoksul bir ailenin kızını almak istemeyerek karşı çıkarlar. Fakat oğlan evlenme isteğinde direnince mecburen razı olurlar. Görücü gönderilir, Gurbani zengin bir aile ile kendisinin denk olmadığını söyleyerek geçiştirmek istese de, delikanlı kendi ailesine baskı uygulayarak dediğini yaptırır. Gençlere söz kesilir, nişan ise bahara, düğün de

güze bırakılır. Tonus'da kızını zengin oğlana vermek isteyenler ağanın aklını bütünüyle karıştırırlar. Oğluna bu kızın yaramayacağını söylerler sürekli. Oğlan inat ettikçe konu komşu daha da ileri gidip gelinlik kız için türlü çeşitli iftiralar atmaya başlarlar. Kadınlar içinde bunların en azılısı olan Abdır adında bir kadın da türlü çeşitli hikayeler uydurur Sevlü hakkında. Bütün bunlara rağmen oğlan hiçbirine inanmaz fakat dedikodulardan bunalarak "Dünük Kaya" denilen dağa çıkarak orada daha önceden bildiği bir inde yaşamaya başlar. Fakat kış bastırır, soğuk düzlüğe göre dağda daha çetin olur. Oğlan da üşüterek çok kötü hastalanır, dursa öleceğini anlayarak sözlüsünün köyüne iner. Onların evinin kapısını çalar, içeriye girince görür ki kız üzüntüden kendinden daha fazla hastalanmıştır. Onlarda bir süre misafir olup biraz kendisini toparlayarak iyileşmiştir. Kız da oğlanın yakınlarında olduğu için sağlığına kavuşur gibi olmuştur. Ama çok geçmeden köy içinde laf söz çıkmış oradan da Tonus'a haber ulaşmıştır. Bu işin böyle yürümeyeceğini anlayan genç aşıklar baharı beklemeden birlikte kaçarlar bir zemheri gecesinin ayazında. Ana babasının telaşı üzerine olan biteni duyan köylüler "Berihay" ederler. Eline değnek, sopa alan çıkar dışarıya, üstüne bir de laf yayılır köyün kızı zorla kaçırıldı diye. Gurbani yok öyle bir şey siz sadece bulmama yardım edin dese de kimseyi inandıramaz, söz geçiremez. Hiç olmazsa kalabalığın yanında olayım, hele bir bulalım çocukları donmadan, gerisini halleder, ikna ederim herkesi diye düşünür. Ama gel gör ki ne kadar ararlarsa arasınlar bulamamışlardır ikisini de. Öylesi bir soğuğun belki de yıllarca bir daha görülmeyeceği o kış gününde mecburen dönmek zorunda kalırlar evlerine. İki sevgili ise ne yana gittiklerini dahi bilmeden tipide yürür dururlar, temelli yitirirler yollarını. Sonra bir kurt görünce önü takip ederler uzaktan uzağa, bir dağın beline kadar çıkarlar. Birbirlerine sarılırlar, güçleri tükenmiştir. Kızın ve oğlanın ailesine günler sanki aylar gibi uzun gelir. Mevsim dönüp bahar gelir, karlar eriyip havalar ılımaya başlayınca sığır yayan çobanlar bir kar kürtüğünün içinde birbirine sarılarak donmuş iki ceset görürler, yakınlardaki köyün muhtarına haber verirler. Kısa bir süre sonra Jandarma gelir, Şarkışla'dan mustantih (sorgucu) çağrılır. Ama o cesetleri incelerken akıl almaz bir iş olur, ölülerin ikisi de ayağa kalkarak yürümeye başlarlar. Her ikisinin de göğüslerinin üzerinde açan kar çiçekleri yerlere dökülür onlar adım attıkça. Fazla gidemeden tekrar yere devrilirler. Mustantih çok uğraşır ama ikisini birbirinden ayırmayı başaramaz bir türlü. En sonunda vazgeçerek ikisini birlikte aynı mezara gömmeye karar verirler. Mezarın başına da oralarda sık rastlandığı için bir ahlat ağacı diker köylülerden birisi. Etrafta bulunan diğer ahlatlar baharda kırmızı, mor çiçekler açarken yalnız bu ağaç beyaz çiçekler açarlar, çevredeki gelincik çiçekleri de yine yöredekilerin aksine kırmızı değil beyazdır. Mezara geceleri nur indiği de söylenir halk arasında.

Anam babam duyalar
Hayınlığın bileler
Sevlü'mün saçlarını
Kefenime koyalar

Kız Kayası Efsanesi

Geçmiş çağlarda yapılan büyük bir savaşta düşman askerleri ülkeyi istila edince Şarkışla yöresindeki düzlüğe gelip çadırlarını kurmuşlar. Yakın birkaç köydeki erkekleri öldürmüş, kadınlara her tür küçük düşürücü zararları vermektelermiş. Senem adındaki bir kız arkadaşları ile birlikte dağlara çıkmış orada saklanmışlar. Günlerden bir gün düşman askerlerinden biri dağa çıkınca Senem'i görmüş ve onu yakalamış. Kız karşı koyamayacağını anlayınca sanki gönlü varmış gibi yaparak kimsenin görmeyeceği bir yere gitmeyi teklif etmiş, asker de ona inanarak kabul etmiş. Senem onu kayalıklara yakın bir bölgeye kadar götürmüş. Sonra da onun cilveli davranışlarla aklını başından alarak uçurumun kıyısına kadar çekip aşağı yuvarlamış. Asker parçalanarak ölmüş. Bunun üzerine kızın aklına bir fikir gelmiş özellikle rütbeli subaylar başta olmak üzere askerlere yaklaşıp kandırıyor sonra da akıllarını başlarından alarak tuzağa düşürüyormuş, böylece her birini götürüp uçurumdan aşağıya yuvarlıyormuş. En sonunda oradaki birliğin başındaki kumandanı kandırarak atmış aşağıya. Bunun üzerine diğer kadınlara haber vermiş, ellerine geçen tüm kesici aletlerle düşman askerlerine saldırmış ve çoğunu öldürmüş geri kalanı da dağıtarak kaçırmışlar. Ancak bir süre sonra düşmanlar yeni birliklerle ve daha fazla askerle geri dönmüşler. Bu kez kadınları da kılıçtan geçirmişler. Senem'i aramışlar ama bulamamışlar, kimileri onun askerlerle çarpışırken bir uçurumdan yuvarlanarak öldüğünü söyler. Geride ise köylerin ören yerleri kalmış.

Kara-Cö Efsanesi

Geçmişte çok büyük bir savaş olmuş. Her yer asker dolmuş. Kır atın üstünde ak giysiler giyinmiş bir savaşçı kılıç sallamaktaymış. Ama adına Kara Cö derlermiş. Onlarca düşman ona saldırsa da bir vuruşta deviriyormuş hepsini. Çatışma bir boğazın başında yoğunlaşmış. Akşam olup vuruşmaya ara verildiğinde düşman bir hile düşünmüş. Güzel kadınlar bularak ellerine yiyecekler vermişler. Ama bu azıklar zehirli imiş. Kadınlar karşı tarafa gidince asker kumandan hepsinin de aklı başından gitmiş. Kara Cö şüphelenerek herkesi uyarsa da kimse dinlememiş. Yiyeceği yiyenlerin kimi bayılmış oracıkta yığılmış kalmış, kimi zehirlenip ölmüş. Kimileri de kadınlar için birbirlerine düşmüş, kılıçlar çekilip ölenler olmuş. Düşman birlikleri bunun üzerine saldırıya geçip sağ kalanları kılıçtan geçirmiş. Geride yalnızca durumu önceden anlayan Kara Cö ile yüz adamı kalmış. Ertesi gün gerçekleşen çatışmalarda Kara Cö'nün sağ kolu kesilip kopmuş kılıcını sol eline almış. Bir süre sonra da başı kopmuş, fakat o başını koltuğunun altına alıp savaşmaya devam etmiş. O esnada geriden gelen birlikler yardıma yetişmiş. Zafer kazanıldıktan sonra ceset ayağa kalkmış ve bulunduğu yere defnedilmesini istemiş. Bunun üzerine cesedi yıkamak için su arayanlara ilerdeki taşı kaldırmalarını, altından sıcak bir su çıkacağını söylemiş. Taşı kaldırdıklarında gerçekten de altından sıcak ve kükürtlü bir su kaynamaya başlamış. Daha sonraki dönemlerde o suyun yanına Alaman Çermiği kurulmuş. Şarkışla'nın Alaman köyünde bu çermik ve Colü Baba Türbesi günümüzde de ziyaret edilmektedir.

KAYNAKÇA

“Bir Şarkışla Efsanesi - Kamerhan” Sivas Folkloru, Haziran 1974, Sayı: 17, Sayfa: 10-12.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Sultan Gölü”, Sivas Folkloru, Aralık 1974, Sayı: 23, Sayfa: 12-15.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Kız-Oğlan Masalı”, Sivas Folkloru, Mart 1978, Sayı: 24, Sayfa: 10-11.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Colü Dede”, Sivas Folkloru, Şubat 1975, Sayı: 25, Sayfa: 15-18.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Sütoluk”, Sivas Folkloru, Nisan 1975, Sayı: 27, Sayfa: 9-11.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Subatan”, Sivas Folkloru, Haziran 1975, Sayı: 29, Sayfa: 11-13.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Kızyandı”, Sivas Folkloru, Ağustos 1975, Sayı: 31, Sayfa: 13-16.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Kızkayası”, Sivas Folkloru, Ekim 1975, Sayı: 33, Sayfa: 17-19.
“Bir Şarkışla Efsanesi - İkiz Oluk”, Sivas Folkloru, Aralık 1976, Sayı: 36, Sayfa: 19-21.
“Bir Şarkışla Efsanesi - Taş-Dam”, Sivas Folkloru, Nisan 1976, Sayı: 39, Sayfa: 17-20.